

BARNEHAGEPRISEN 2010

NASJONALT SENTER
FOR KUNST OG KULTUR
I OPPLÆRINGEN

HILSEN FRA KUNNSKAPS MINISTEREN

Kunst - og kulturfaglige aktiviteter gir alle barn en unik mulighet til å bli sett, kommunisere og oppleve mestring uavhengig av verbalt språk og kulturell bakgrunn. Prosjektene som har mottatt Den nasjonale barnehageprisen forteller om mangfold, kreativitet og frodighet i arbeidet med kunst og kultur i barnehagen. Det er gledelig å se hvordan prisen stimulerer barnehagene til å utforske og skape nye kulturelle uttrykk så vel som å utvikle lokal kulturell identitet.

Kristin Halvorsen
Kunnskapsminister, Oslo 05.11.10

INNHold

- 3 Den nasjonale barnehageprisen for kunst og kultur 2010
- 4-5 Juryens faglige begrunnelse for de fem vinnerne til Den nasjonale barnehageprisen 2010
- 5 Juryen
- 6-7 Blåklokken barnehage: "Norges Riksvåpen"
- 8-9 Båsmobakken barnehage: "Sirkus Bananas"
- 10-11 Etterstad barnehage: "Musikkorps i barnehagen – er det mulig?"
- 12-13 Klosteret barnehage: "Jeg"
- 14-15 Røkeberg kultur og naturbarnehage: "Skulpturpark"

DEN NASJONALE BARNEHAGEPRISEN FOR KUNST OG KULTUR 2010

Den nasjonale barnehageprisen for kunst og kultur er nå i sitt tredje år. Tiltaket er knyttet opp til Kunnskapsdepartementets strategiplan for kunst og kultur i opplæringen, *Skapende Læring 2007-2010*.

Ved å utvikle en nasjonal og høythengende pris, ønsker vi å løfte frem barnehagenes gode arbeid innenfor kunst, kultur og kreativitet. Eksemplene fra Barnehageprisen er ment å inspirere andre barnehager, foreldre og nærmiljø, men vi ser også den faglige nytten av å spre eksemplene. Nasjonalt senter vil med prisen formidle det solide og kreative arbeidet som barnehagene gjør på kunst og kulturfeltet. På denne måten kan vi bidra til å øke fokuset på kompetanse, kvalitet og mangfold i hele barnehagesektoren.

For Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen, har tiltaket vært en sentral og synlig del av vårt totale arbeid. 60 barnehager har i år søkt på prisen og juryen har valgt ut fem verdige vinnere med god geografisk spredning. Ringvirkningene av Barnehageprisen har vært gode og vi har fått tilbakemeldinger fra andre barnehager som har økt arbeidet med kunst, kultur og kreativitet på grunnlag av prisen. I tillegg har vi inngått et samarbeid med Barnehageforum om å holde en nasjonal konferanse våren 2011 som fokuserer på årets vinnerbarnehager fra et faglig perspektiv. Fagbokforlaget er videre i gang med å utvikle en lærebok som fokuserer på kunstfagene i barnehagen og i førskolelærerutdanningen. Boken er et samarbeid mellom senteret og en rekke av landets høgskoler. Boken gir en grundig presentasjon av tre av Barnehageprisens vinnerprosjekter.

Forskningsrapporten *Kvalitet og kvantitet: Kvalitet i en barnehagesektor i sterk vekst* av Aina Winsvold & Lars Gulbrandsen (NOVA Rapport 2/09), viser at andelen barnehager som jobber

systematisk med rammeplanens fagområde kunst, kultur og kreativitet har sunket kraftig fra 50 % i 2004 til 33 % i 2008.

Den nasjonale barnehageprisen for kunst og kultur kan bidra til å snu en slik trend gjennom å inspirere til økt satsning på skapende virksomhet i barnehagen. Denne brosjyren presenterer de fem vinnerne av årets barnehagepris. Gå inn på senterets websider www.kunstkultursenteret.no og les mer om alle de innsendte prosjektene og brosjyrene for 2008 og 2009. Vi håper at så mange barnehager som mulig blir kjent med tiltaket og de gode eksemplene som kommer frem i den, og ønsker lykke til videre med arbeidet!

Ann Karin Orset

Senter- og forskningsleder
KKS

Cathrine Jenssen

Rådgiver og tiltaksansvarlig
KKS

Barnehageprisen
Prisen er et objekt laget i akryl av skulptør Harald Bodøgaard (2008). Bodøgaard arbeider i Bodø der han også driver Galleri Bodøgaard. Han er kjent for skulpturer i stein, gjerne i kombinasjon med stål. Bodøgaard arbeider også med glass, mosaikk og akryl.

Notis:
I samarbeid med Barnehageforum vil Nasjonalt senter våren 2011 arrangere en konferanse som formidler vinnerprosjektene av årets Barnehagepris for kunst og kultur. Foreløpig tittel på konferansen er "KUNST OG KULTUR I BARNEHAGEN PÅ SITT BESTE".

For oppdatert informasjon, se våre nettsider www.kunstkultursenteret.no.

JURYENS FAGLIGE BEGRUNNELSE FOR DE FEM VINNERNE TIL DEN NASJONALE BARNEHAGEPRISEN 2010

BLÅKLOKKEN BARNEHAGE: "NORGES RIKSVÅPEN"

Sitat fra barnehagens søknad:

"Løven holder i en øks, fordi han kan beskytte seg hvis det er en fare. For eksempel om det kom en elefant eller no sånn, eller nesehorn. Da kan han hugge så han blir kvitt det udyret som han er redd for" Simen, 5 år.

Juryens begrunnelse:

Barnehagen tar utgangspunkt i fem gutters nysgjerrighet og interesse for ting som er litt "farlige". En av guttene på 5 år har en dag på seg en t-skjorte full av løver. På grunnlag av dette starter personalet og guttene en oppdagelsesferd innenfor temaet riksvåpen som involverer både studier av kumlokk, valglokaler, kinarestaurant og norsk historie. Det hele resulterer i tilbakemeldinger fra både Konge, Statsminister og Fylkesmann. Juryen framhever personalets evne til å utvikle et prosjekt som honorerer gutters interesse, barns medvirkning og initiativ på en helhetlig og god måte. Barnehagen våger å starte i det små med undersøkelser lokalt av løvermerker for så å ende opp på selve kongehuset. På denne måten får barna et forhold til det nære og lokale, men også til det overordnede og nasjonale. Barnas tanker løftes opp og tas på alvor gjennom aktivt detektivarbeid og skapende virksomhet. Juryen håper dette prosjektet kan motivere andre barnehager til i større grad å synliggjøre gutters interesse i barnehagen.

BÅSMOBAKKEN BARNEHAGE: "SIRKUS BANANAS"

Sitat fra barnehagens søknad:

"For når barna ble opptatt av å hoppe høyere og lengre – hvordan i all verden kan man måle hvor langt man hopper? Og når det blir for tungt å bygge en stor pyramide med barn – hva gjør man da?"

Juryens begrunnelse:

Juryen lar seg imponere over en barnehage som viser stor vilje og entusiasme til å satse kvalitativt på kunst og kultur over mange år. Dette kommer til syne gjennom bevisst kompetanseheving av personalet, fokus på det fysiske læringsmiljøet og bruk av profesjonelle kunstnere i barnehagen. I dette prosjektet tar personalet utgangspunkt i barnas begeistring for en fri-sirkus forestilling de besøker. Denne begeistringen videreføres ved at barnehagen selv starter opp et eget sirkusprosjekt. Fokus på motorikk, rytme, forming, musikk og drama preger prosjektet og det fysiske miljøet utvikles med et sirkuspreg som inspirerer til lek og læring. Barna leker tigre, øver på akrobatiske krumspring, det lages trommefanfarer og barna deltar ivrig i improviserte sirkusforestillinger. Personalet i denne barnehagen mestrer å kombinere faglig og målrettet innsats med barns spontanitet og medvirkning. Juryen bemerker også at dette er tredje år på rad at en barnehage fra Mo i Rana går av med seieren i Den nasjonale barnehageprisen. Derfor: All honnør til Rana kommunes satsing på kunst og kultur i barnehagen!

RØKEBERG KULTUR OG NATURBARNEHAGE: "SKULPTURPARK"

Sitat fra barnehagens søknad:

"En skulpturpark kan barn bruke på sin måte. Vi tenker at kunst og da en skulpturpark vil møte barnet på en annen måte enn tradisjonelle lekeapparater. Det vil kunne stimulere det spontane og kreative barnet"

Juryens begrunnelse:

Ved å gi prisen til denne barnehagen for andre år på rad, ønsker vi å framheve deres solide arbeid med å fordype seg i samme prosjektidé over flere år. "Kunst med barn" og "kunst av barn" var fokuset i de første delene av prosjektet. Nå retter barnehagen i samarbeid med lokale kunstnere blikket mot "kunst for barn". Prosjektets tredje fase er i startgropen og ideen er at ulike kunstverk skal skape et kreativt og visuelt kunstrom på barnas uteområdet. Kunsten skal være barnas lekeapparater og bidra til å stimulere undring,

lek og sansing. Prosjektet viser en inkluderende prosess mellom barn, personal, kunstnere og kunst- og kulturinstitusjoner. Juryen mener at barnehagen på en fremragende måte evner å satse på kvalitet, innovasjon og lekenhet ved å ta barns kognitive og estetiske opplevelser på alvor. Vi oppfordrer barnehagen til senere å vise oss resultatet av skulpturparken – og ikke minst barnas forhold til den.

ETTERSTAD BARNEHAGE: "MUSIKKORPS I BARNEHAGEN – ER DET MULIG?"

Sitat fra barnehagens søknad:

"Det er morsomt å være musikalsk, også er det fint, også er det ikke mer. Jeg vet ikke om jeg er det, vi lager musikk ved å spille på dem, instrumentet, og jeg vil spille i skolekorps da vil jeg spille trompet" Simon, 6 år.

Juryens begrunnelse:

Barnehagen lot seg inspirere til å starte et eget korps etter å ha observert to gutter som spilte begeistret på trommene til Vålerenga skoles musikkorps på 17. maiifesten i barnehagen. Denne inspirasjonen har ført til at barnehagen i flere år har hatt sitt eget musikkorps med både trompeter, skarp-trommer og stortromme. Barna spiller også i ulike offentlige sammenhenger og mottar honorar for spillejobbene sine. Pengene brukes til å kjøpe inn nye instrumenter. Juryen synes personalet viser stort mot ved å etablere en utradisjonell aktivitet i barnehagen som etter hvert er med på å forme store og små sin musikkglede. Selv om de musikalske øvelsene er voksenstyrte, skinner barnas entusiasme og glede gjennom: Disse barna elsker å spille i korps! Det er også en modig manøver å utfordre diskurser i barnehage-sektoren ved å ha en profesjonell stil på barnas aktiviteter. Juryen synes barnehagen mestrer dette godt og satsingen på musikkorpset viser at kompetente voksne gir kompetente barn.

KLOSTERET BARNEHAGE: "JEG"

Sitat fra barnehagens søknad:

"Hvem er verdige nok til å komme på et frimerke? Som oftest er dette de kongelige, men vi ville opphøye barna og la de komme på frimerke fordi de ER".

Juryens begrunnelse:

Barnehagen startet opp sitt prosjekt inspirert av selvportrettet "Jeg" malt av kunstneren Ludvik Eikaas. Barna, personalet og en lokal kunstner fordyper seg i eksistensielle spørsmål gjennom bruk av drama, samtaler, forming og digitale media. Juryen roser barnehagens metoder med å jobbe reflekterende og kreativt innen tema som berører barns

identitet og selvfølelse. Samtalene tar utgangspunkt i det lokale og nære, men griper videre inn i det indre og allmenngyldige med spørsmål som "Hvem er jeg i forhold til resten av verden?". Barnehagen lager frimerker av barnas foto og selvportretter og spekulerer på kongens rolle som frimerkeobjekt. At barnehagen henvender seg til kongehuset for å få svar på sine filosofiske spørsmål, viser at personalet tar barnas engasjement og innlevelse på alvor. Juryen vil også berømme Bergen kommune sin satsing på Den kulturelle Bæremeis. Ordningen gjør at Bergen utmerker seg innenfor arbeidet med kunst og kultur i barnehagen. Prosjektet "Jeg" bekrefter også dette.

JURYEN

GRETHE BEKKEVOLD

Utdannet førskolelærer og kunstpedagog. Hun har arbeidet i barnehager som styrer og pedagogisk leder siden 1983, der hun spesielt har arbeidet med kunstprosjekt med bøker, billedkunst og drama/teater. Grethe holder også kurs- og foredrag med fokus på kunstfagene, noe hun har gjort siden 1985, og fremdeles gjør. Bekkevold arbeider i dag som formidler ved KinoKino, Senter for kunst og film.

CATHRINE JENSSEN

Utdannet innenfor fagområdet pedagogikk og kulturfag med hovedfag i Sosialantropologi. Er rådgiver ved Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen med ansvarsområde innen pedagogisk virksomhet, med særlig vekt på barnehage og grunnskole. Ansvarlig for Den nasjonale barnehageprisen. Tror at Barnehageprisen er med på å løfte frem og styrke arbeidet og kompetansen innenfor kunst, kultur og kreativitet i barnehagene.

ERIK DUNCAN

Utdannet M.Sc. i henholdsvis Utdanningsledelse og Offentlig administrasjon. Førskolelærer med spesialisering i kunst & håndverk, samt grunnfag i Kunsthistorie. Aktiv skribent og Italia-entusiast, som har skrevet masteroppgave om Cittaslow og er pådriver for human stedsutvikling gjennom Allgrønn Omgivelser. Barnehagefaglig rådgiver ved Bergen kommune, Fagavdeling barnehage og skole. Initiativtaker til og koordinator for det kunstfaglige kompetansebarnehage-nettverket tilknyttet Den Kulturelle Bæremeisen.

I de tilfellene en av jurymedlemmene er inhabil i behandlingen av søknadene, vil vedkommende trekke seg ut av bedømmingen av aktuell søknad.

BLÅKLOKKEN BARNEHAGE I ARENDAL: "NORGES RIKSVÅPEN"

BAKGRUNN FOR PROSJEKTET

En dag hadde Marius på seg en t-skjorte full av skumle løver. Ja, det var sånne som man ser i det svenske riksvåpenet. Søk på nettet viste at løvene også finnes i det norske riksvåpenet og interessen var vakt hos barna. Med utgangspunkt i denne opplevelsen, startet Blåklokken barnehage opp et prosjekt som involverte fem gutter i 5 års alderen. Guttene og personalet la ut på en engasjerende oppdagelsesferd etter riksvåpen og andre merker – både lokalt og nasjonalt. Barnehagen beskriver oppstarten på prosjektet med disse ordene: *"En samtale om løver, hva kan begeistre femårige gutter mer? Og når samtalen går videre over på våpen (om enn riksvåpen), var det full tenning. At dette prosjektet startet ut i fra barnas interesser og premisser, er det liten tvil om. Det er nok en av grunnene til guttenes utrolige og herlige engasjement gjennom hele prosjektet"* (Prosjektbeskrivelse, Barnehageprisen 2010).

GJENNOMFØRING OG ORGANISERING

Guttene samlet seg i barnehagens atelier sammen med prosjektansvarlig Anders Skog. De kikket i bøker fra

biblioteket, fant bilder på internett og pratet om flagg, faner, medaljer og våpen (ikke sånne våpen man skyter med). Barna fikk også god kjennskap til riksvåpenets historie og kulturelle bakgrunn. Etter å ha pratet om det de fant, malte guttene det norske riksvåpenet med tusj og akvarell. En av guttene beskriver våpenet slik: *"Det er bare en løve, klør og en øks, og en krone. Løven står på et bein og har øks i hånda og rekker ut tunga, og brøler fordi han skal skremme"* (Esten, 5 år).

Etter de innledende samtale, dro guttene og Anders ut på detektivoppdrag i sin egen by Arendal: Her jaktet de på riksvåpen og andre merker - gjerne med en fryktelig løve på! De gikk og gikk, og var innom 13 stopp som inkluderte både fengsel, posthus, politistasjon, Ting Hai kinarestaurant, tinghus, mange flotte kumlokk, brannstasjon, fylkeshus og vaktårn. Underveis ble det tid for funderinger og undrende spørsmål knyttet til det de observerte. På fylkeshuset fikk guttene prøve krona som fylkesmannen bruker, de så utover havet med kikkert, stemplet og pratet og spurte om mye. I fengselet fikk guttene mange ting å tenke på, både ugjerninger og straff. Et av barna svarer slik på spørsmålet om hvor lenge

de tror tyvene må sitte i fengsel: *"Helt til han blir snill"* og videre: *"Det er derfor best å være en snill tyv"*.

I etterkant av byrunden gjenkjente guttene riksvåpen og lignende merker både på jakker, husdører i London og på bilnøkler. De tegnet også skisser for hvordan deres egne slektsvåpen kunne se ut og barnehagen produserte et hefte som illustrerer prosjektet og barnas opplevelser. Det var opplagt at både Kong Harald, Statsminister Jens Stoltenberg og Fylkesmannen måtte få et eksemplar av heftet. Gleden var derfor stor når alle tre sendte svarbrev.

ERFARINGER

Blåklokken barnehage mener at barn er rike på muligheter, de er sterke og kompetente. I prosjektarbeidsformen kan man oppdage, undre seg og være nysgjerrige sammen med barna. På denne måten utvikles felles opplevelser og lærdom. Personalet påpeker at gutter, spesielt i denne alderen, er nokså interessert i våpenlek. Det kan til tider bli full fart og ofte møtes guttene med kommentarer som "nei" og "ikke". Barnehagen mener derimot at det må være lov for barn og

leke med "pinner" og at det er viktig å møte barna der de er. Dette var også en av hovedtankene bak prosjektet med "Norges riksvåpen". Ordet våpen fikk et nytt innhold og en estetisk dimensjon for barna. Å dra på en slik oppdagelse i egen by har i tillegg ført til at barna har fått bedre kjennskap til sitt eget nærmiljø, men også til mer overordnede tema som Norges historie, kultur og ulike samfunnsformer.

Prosjektet er forankret i *Rammeplanen* gjennom å støtte opp under barns nysgjerrighet, vitebegjær og lærelyst. Barnehagen tar utgangspunkt i barnas interesser, kunnskaper og ferdigheter. Barns medvirkning og skapende virksomhet står også sentralt.

BÅSMOBAKKEN BARNEHAGE I MO I RANA: "SIRKUS BANANAS"

BAKGRUNN FOR PROSJEKTET

Båsmobakken barnehage har siden 1995 jobbet bevisst med å inkludere kreativitet i sin hverdag og siden 2005 har de vært inspirert av Reggio Emilia-filosofien. Som en følge av dette er det fysiske læringsmiljøet bygd om slik at det nå rommer både atelier, dramarom, black-box, instrumenter, spill og utkleddningsklær. Barnehagen har også et konstruksjonsrom med ulike byggematerialer, et forskerrom og en profesjonell kunstner er fast ansatt. Et annet område som barnehagen har satset på, er målrettet kursing og kompetanseheving blant personalet innenfor de estetiske læringsprosessene og temaet barns medvirkning. Barnas undring, ulike uttrykkspråk og skapende evner står sentralt i hele barnehagens virke.

På bakgrunn av dette startet barnehagen opp et lengre prosjekt som tok utgangspunkt i barnas entusiasme og interesse for en frisirkusforestilling de besøkte. Barnehagen ønsket selv å jobbe mer med temaet sirkus og personalet la til rette for at barna i alle aldre fikk mulighet til å bruke kroppen motorisk gjennom blant annet akrobatikk, balansering, sjonglering og bygging av pyramider med barnas kropp. Barnehagens eget "Sirkus Bananas" var dermed født!

GJENNOMFØRING OG ORGANISERING

Prosjektet ble startet opp ved å gi barna inspirasjon gjennom ulike innfallsvinkler til temaet sirkus. Film, musikk, bøker, internett, bilder, besøk på sirkusforestilling og innleid tryllekunstner var noe av det barna fikk møte på sin sirkusvandring. Hver 14. dag holdt barna, som var inndelt i grupper, egne forestillinger og hele personalgruppen fikk kurs med to forelesere fra Høgskolen i Oslo. Foreleserne har skrevet boken "Kroppen i lek og læring – sirkus i barnehage og skole".

Prosjektet tok sine egne veier ettersom barnegruppene fikk ulike interesser underveis, men felles for alle var fascinasjonen for akrobatikk, klovner og sirkusdyr. Barnehagen beskriver klovneinteressen slik: "Hvordan ser de ut? Hva bruker de å gjøre? Plutselig fikk vi besøk av en "ekte" klovner. Han snublet, hoppet og danset – og var en skikkelig "tulling" som barna sa".

En annen interesse som det ble tatt tak i, var musikken som finnes på sirkus. Personalet gjorde instrumenter og musikk tilgjengelig for å skape rom for improvisasjon, samspill og

musikkglede. Det ble lagt matter på gulvet med instrumenter rundt og barna danset og gjorde "sirkustriks" til musikkens rytmer. Eller som barnehagen selv uttrykker det: "Trommevirvlene når noe skummelt skal utføres, er veldig viktig! Barna lagde seg mikrofoner, diktet sanger og lagde rytmer til".

Mange av inntrykkene barna har fått underveis er også blitt formidlet gjennom ulike formingsuttrykk. Det har blitt tegnet og malt skumle tigerklør- og tenner, elefanter og ballerinaer med masse glitter og stas er blitt skapt. Barnehagen avsluttet prosjektet med en stortilt utstilling på Rana museum hvor "Sirkus Bananas" var tema. Dokumentasjon på barnas arbeid ble utstilt sammen med barnehagens egne sirkusproduksjoner. 922 barn og 575 voksne fra hele Mo i Rana besøkte utstillingen!

ERFARINGER

Personalet mener at prosjektet med "Sirkus Bananas" har tatt tak i barnas behov for motoriske utfordringer og muligheten til å bruke *hele* kroppen gjennom øvelser som involverer både kropp og sjel. Akrobatikk, balansering, sjonglering, forming og ulike samarbeidsformer gjorde dette mulig.

Barnehagen framhever også de gode erfaringene med å jobbe med et samlet tema i hele barnehagen. Dette skaper felles fokus og større engasjement, noe som igjen fører til større grunnlag for felles refleksjon og bevissthet. Under slike arbeidsformer er det også lettere å utnytte personalressursene på tvers av grupper og avdelinger.

Prosjektet er forankret i *Rammeplanen* gjennom at barnehagen har tatt tak i barnas spørsmål og undring. Ved å legge til rette for nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær har barnehagen skapt en arena med gode læringsprosesser ut fra barnas forutsetninger. Barna har bearbeidet inntrykk og gitt varierte uttrykk og fått et mangfold av muligheter til å skape via billedkunst, drama, musikk og dans.

ETTERSTAD BARNEHAGE I OSLO:

”MUSIKKORPS I BARNEHAGEN – ER DET MULIG?”

BAKGRUNN FOR PROSJEKTET

Etterstad barnehagemusikkorps ble etablert for 11 år siden av Wenche Helseth. Hun er trompetist og er fast tilknyttet et musikkorps. Helseth har jobbet i barnehagen i en årrekke og hun fikk inspirasjon til å starte et barnehagekorps da hun observerte to gutter som spilte begeistret og intenst på trommene til Vålerenga skoles musikkorps på 17. mai festen i barnehagen. Dermed var Etterstad barnehages musikkorps i gang! Barnehagen har gjennom flere år skaffet seg trompeter, skarptrommer og stortromme til korpset som teller 20 ivrige, små musikanter. Ved å prioritere fra barnehagens driftsmidler og komme med ønsker når de tilbys ”honorar” på opptredener ved ulike arrangement, bidrar det til å holde en god kvalitet på korpset sine instrumenter og utstyr.

GJENNOMFØRING OG ORGANISERING

For å få bedre plass, bygde Etterstad barnehage for mange år siden om et stort loft slik at det kunne brukes til mangfoldige aktiviteter. Loftet har gode lydforhold og det er her instrumentene oppbevares og barna har sine korpsøvinger.

Nesten hver fredag kommer et lite barnetog med glade musikanter fra den borteste enden av barnehagen – gjennom fire lange avdelingsgarderober, hallen, storkjøkkenet, styrerens kontor, forbi to småbarnsavdelinger og opp trappen til loftet. Etter kort tid kan hele barnehagen høre lystig korpsmusikk spilt av barn fra 3 – 6 år. Musikken fortsetter en halvtimes tid, kun avbrutt av korte pauser med stillhet. Deretter kommer det entusiastiske korpset ned fra loftet og går til den avdelingen som har ansvaret for fredagens fellesamling. Her får de sammen med de andre barna se en liten teaterforestilling spilt av de voksne. Barnehagen har drama som satsningsområdet ved siden av musikken.

Wenches metode for å få barna til å føle mestring i møte med musikken, er at hun først spiller en tone og en del av musikkstykket. Barna spiller deretter sammen med pedagogen som støtter dem ved å være medspiller og telle takter. Barna har et repertoar de kjenner godt og på slutten av året introduseres de for enkle toner. Blant sangene barna spiller, kan disse nevnes: ”Mary had a little lamb”, ”Mamma Mia” og ”Rock’n roll fiskeboll”. Det er ingen tvil om at det svinger godt!

Korpsrekrutteringen skjer ved at man hver august trenger nye barn siden noen har begynt på skole og har sluttet i barnehagen. Nå får alle de som har lyst prøve å spille på et instrument og være med på en øvelse. Det er alltid enkelte barn som har andre forventninger til hva dette innebærer og som ikke ønsker å fortsette – og det er helt greit. Korpset er frivillig og skal være lystbetont.

ERFARINGER

Barnehagen påpeker at barna spiller fordi det er en egenverdi i prosessen, musikken og det å kunne mestre noe sammen. Barna er primært deres eget publikum, men spiller også for andre fordi de selv ønsker det. Utover høsten starter de med å musisere på fellessamlingene i barnehagen. Deretter opptre de på barnehagens ulike fellesarrangement. Det er mange våte øyne å se når barna opptre sammen for siste gang på barnehagens sommerfest hvor både søsken, foreldre, personal og besteforeldre er til stede. Korpset har også spilt på Høgskolen i Oslo og Lærernes Hus. Det framheves som spesielt gledelig at mange av barna som har

vært med i barnehagekorpset, begynner å spille i skolekorpset. Snakk om bra rekruttering!

Barnehagen har erfart at det lønner seg med engasjerte ansatte som byr på seg selv og som er glade i å synge og bruke musikkinstrumenter. Flere av personalet har fordypning i musikk og spiller selv i korps. Dette smitter lett over på barna og samlet gir dette en barnehage med mye livsbejende musikkglede og utøvelse.

Etterstad barnehage sin korpssatsning kan på en rekke punkter også knyttes til *Rammeplanens* innhold: ”Musikk er et nonverbalt språk der barnet får muligheter til lytting, utøvelse og samspill både i skapende og gjenskapende aktiviteter” (*Rammeplanen for barnehagen - 1997*). Og videre: ”Barnekultur forstås som kultur av, med og for barn. Barn deltar i kultur og skaper sin kultur. Barn gjenskaper selv og fornyer kulturen, i samspill med hverandre, med voksne og med det kulturmettet de får med andre mennesker og situasjoner”. (*Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver - 2006*).

KLOSTERET BARNEHAGE I BERGEN:

”JEG”

BAKGRUNN FOR PROSJEKTET

Klosteret barnehage i Bergen sentrum har siden 2006 vært tilknyttet *Den kulturelle bæremeisen*. Ordningen er i regi av Bergen kommune og har som mål å gi små barn varierte kunst- og kulturopplevelser i møte med profesjonelle kunstnere.

Barnehagen har de siste 4 årene jobbet bevisst med prosjektarbeid som fokuserer på kunst- og kulturfagene. Barna oppmuntres og inspireres til å ta i bruk sine kreative sider og personalet tilføres ny kompetanse innen kunstfagene. Klosteret barnehage bruker kulturinstitusjonene i byen som inspirasjon i dette arbeidet gjennom flittige besøk av utstillinger, konserter, kunstnere og forestillinger. Høsten 2009 hadde Bergen kunstmuseum en utstilling av billedkunstneren Ludvik Eikaas sine selvportretter. Bildet ”jeg” var også med på denne utstillingen som barnehagen besøkte og ble utgangspunktet for prosjektet med samme tittel.

Personalet mente at bildene gav dem mulighet til å jobbe videre innenfor det undrende og filosofiske sammen med

barna og stilte blant annet disse spørsmålene i oppstarten av prosjektet: ”Hvem er jeg i forhold til resten av verden?”, ”Setter jeg spor?”, ”Hva om jeg var en annen – ville jeg likevel tenke de samme tankene?”, ”Eksisterer jeg også når det er mørkt?” og ”Hvordan påvirker jeg omgivelsene rundt meg?”.

GJENNOMFØRING OG ORGANISERING

Prosjektet startet opp med en planleggingsdag hvor personalet så på forskjellige måter å beskrive seg selv på. Ulike metoder innenfor drama, tegning, maling og collage ble anvendt og presentert i plenum. Stikkordet var; ”Hvem er jeg?”

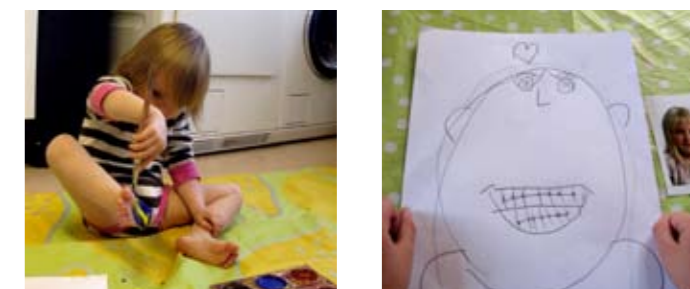
Barnehagen gikk deretter på Eikaas-utstillingen og diskusjonen gikk høyt om hvorfor noen av ansiktene manglet øyne, ører eller munn. Hvor gamle var disse menneskene og hvilken sinnstemning var de i? Tilbake i barnehagen snakket personalet med barna om identitet, familie, kultur og bosted.

Hver avdeling jobbet videre med ulike småprosjekter hele høsthalvåret. Barna på småbarnsavdelingen studerte seg

selv i speilet, tegnet omriss av kroppen sin og snakket mye om følelser og hvordan disse uttrykkes gjennom mimikk og kroppsspråk. På storbarnavdelingen jobbet de med maleri og tegninger av seg selv med utgangspunkt i spørsmålene som kom fram i de innledende samtale om *hvem jeg er*.

Etter jul startet barnehagen opp samarbeidet med kunstneren Anne Knutsen. I møte med Knutsen bestemte de seg for å jobbe videre med Eikaas sitt frimerkebilde og stikkordene ble: *Hvem er verdige nok til å komme på et frimerke?* Som oftest er det de kongelige, men barnehagen ville opphøye barna og la de komme på frimerke fordi de ER. Barna ble tatt bilder av med et gammeldags polaroidkamera. Bildene kom gradvis til syne for barna og viste på en måte deres eksistens/ikke-eksistens. Kunstneren hadde gruppevisesamlinger ut i fra alder, og undring stod i sentrum. Det ble snakket om frimerker og barna tegnet sitt eget selvportrett inne i et ”frimerke”. I samtale spekulerte de mye rundt de kongelige og sammen med Anne Knutsen bestemte barna seg for å sende et brev til kongen med en del spørsmål de lurte på:

- *Hvorfor har ikke Kongen krone på frimerket?*
- *Ligger kronen på en pute ved siden av Kongens seng når han sover?*
- *Liker Kongen hester?*

I brevet inviterte barna Kongen til utstillingen som avsluttet prosjektet og gleden var stor da barnehagen fikk svar fra Det norske kongelige slott. Kongen takket for invitasjonen, men kunne dessverre ikke komme. Kongen kunne videre opplyse om at han ikke har en egen hest, men hunder og at kronen hans ligger i Erkebispegården i Trondheim.

ERFARINGER

Barnehagen forsøker i sine prosjekter å lære nye metoder og innfallsvinkler å arbeide med. På denne måten lærer de mye nytt og målet er å hele tiden finne de beste måtene og involvere barna og personalet. Barnehage ønsker at den snart skoleklare 6 åringen og den lille ettåringen med behov for nærhet og hvile, skal føle på kropp og sjel at de er med på en kunstreise sammen i barnehagen. Med bakgrunn i Rammeplanen og dens understreking av barns medvirkning, vil Klosteret barnehage at barna bidrar til å forme prosjektene de setter i gang med. Barnehagen framhever også at barna skal være aktive medskapere i egne læringsprosesser. I prosjektet ”jeg” synliggjøres dette på følgende måter:

- Personalet tok med barna på utstilling tidlig i prosjektfasen for å finne ut hva de tenkte, observerte og filosoferte rundt bildene.
- Det er brukt mye tid på samtaler for å få kjennskap til barnas tanker.
- De ulike småprosjektene er tilpasset barnas alder.
- Samarbeidet med en profesjonell kunstner har vært spesielt bra i dette prosjektet.

RØKEBERG KULTUR- OG NATURBARNEHAGE I VESTFOSSEN:

”SKULPTURPARK”

BAKGRUNN FOR PROSJEKTET

Barnehagens fokus har i det treårige prosjektet ”Barn og kunst” vært å forholde seg sanselig til verden. Vestfossen, som er barnehagens nærmiljø, byr på et eldorado av kunstneriske og kulturelle opplevelser – både tradisjonelle og samtidige. Barnehagens målsetting er å ta vare på det kreative og spontane barnet gjennom bruk av ressurser i lokalsamfunnet.

Arbeidet med ”Barn og kunst” har gått over tre nivå: **Kunst med barn** (lokale kunstnere og barna samarbeidet om første utstilling), **Kunst av barn** (andre utstilling) og nå til slutt **Kunst for barn**. Et utvalg av lokale kunstnere skal i prosjektets siste fase samarbeide med barnehagen om å etablere en skulpturpark på barnehagens uteområde. Tanken bak er at barna ikke nødvendigvis må oppsøke kunsten, men at kunsten blir en del av barnehagens kultur som barna kan vokse opp med. En skulpturpark kan barn bruke på sin egen måte. Personalet tenker at kunst - og da en skulpturpark, vil møte barnet på en annen måte enn tradisjonelle lekeapparater. Det vil kunne stimulere det spontane og kreative barnet og de kan assosiere fritt ut i fra egne opplevelser og erfaringer. Kunst er både

annerledes, gjenkjennelig og overraskende. Holdningen er at en skulpturpark både kan være funksjonell, sikker og trygg, men også skapende og bidra til å gi barna identitet

GJENNOMFØRING OG ORGANISERING

Prosjektets tredje del startet opp med en felles workshop mellom personalet og de utvalgte kunstnerne. Barnehagen var opptatt av at kunstnerne skulle forstå dybden i prosjektet; at dette ikke var et tilfeldig, men gjennomtenkt og solid prosjekt forankret over flere år. For å hjelpe seg i denne prosessen, ledet den anerkjente psykodramaregissøren Eduardo Verdu workshopen. Han fokuserer på gruppedynamikk og har den menneskelige ressursen i sentrum. Verdu fikk i oppdrag å tydeliggjøre veien for prosjektet. Refleksjoner og diskusjoner rundt sentrale begrep som kunst, kultur og kulturskatter stod sentralt og temaene som kom opp var blant annet:

- *Hvorfor ønsker vi en skulpturpark?*
- *Hvorfor er kunst viktig?*
- *Hva tenker vi rundt barns medvirkning i denne delen av prosjektet?*

- *Hva er vårt barne- og menneskesyn?*
- *Hva sier Rammeplanen på dette området?*
- *Hvilken felles plattform har vi for prosjektet?*

Disse samtalene resulterte i en handlingsplan som er grunnmuren for prosjektet videre. Økt forståelse og undring over den andres ståsted, skal ifølge personalet komme barna til gode. Barnehagen ønsker ikke å begrense den enkelte kunstners kreative og skapende ideer, men gi inspirasjon og pedagogiske tanker i skaperprosessen.

På dette stadiet har kunstnerne laget skisser av kunstverkene som barna senere skal kunne ta på, klatre i, leke i og sanse med hele seg. Målet er å få til et samspill mellom kunst, kultur og barns lek og kreativitet. Kunstneren Morten Viskum vil installere et ”monogram” på uteområdet bestående av 12 søyler med bildekk i ulike høyder hvor 4 av disse har en geitekillling på toppen. Kristin Skagen er i gang med å lage ”eggposefugler”. To av fuglene er 2.30 meter høye og lages av betong og mosaikk. Med verkene følger en historisk bakgrunn som barna får innsyn i. Rune Guneriussen har valgt å jobbe med treverk som organisk form i landskapet. En

halv meter høy abstrakt slange skal strekke seg utover 10-15 meter på uteområdet i barnehagen. Maria og Magnus Hesslid har skissert en to meter høy fluesopp som skal dekores med glasskuler i ulike farger. Soppen blir lyssatt og vil skinne i mørket.

ERFARINGER

Siden prosjektet ennå ikke er fullført, er erfaringene så langt knyttet til tanker og observasjoner gjort i skulpturparkens planlegging og oppstart. Men det er viktig å huske at arbeidet med skulpturparken er en forlengelse av de to første fasene av prosjektet. Fase to er tidligere beskrevet i Den nasjonale barnhageprisen 2009.

Kunstnerne har under hele prosjektet vist fram kunsten sin for barna og har allerede gode erfaringer som kan benyttes i utformingen av skulpturparken. Man kan lese barnas deltagelse og reaksjoner i alle arbeidsfasene som kunstnerne nevner i sine projektskisser. Barnas stemme har vært grunnlaget for skulpturene som nå tar form, både innenfor idéutvikling, utforming, sammensetting, montering, bruk og vedlikehold.

En skulpturpark vil bli en del av barnas daglige lekemiljø og angå deres hverdagsliv i mange år. Kunstnerne skulpturer tar derfor utgangspunkt i at kunstverkene skal brukes aktivt av barn i ulike aldre. I noen kunstverk kan alle barna delta, mens andre igjen kan fange interesse på et bestemt alderstrinn. Dette er erfaringer kunstnerne og det pedagogiske personalet i barnehagen tar meg seg i utformingen av skulpturene.

Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen
Høgskolen i Bodø, 8049 Bodø • Tlf. +47 75 51 75 00
Fax + 47 75 51 74 57 • post@kunstkultursenteret.no

kunstkultursenteret.no

